

CAPITOLUL IV. UTILIZAREA TERENURILOR

IV.1. Stare și tendințe

IV.1.1. Repartiția terenurilor pe categorii de acoperire/utilizare

În tabelul de mai jos sunt prezentate informații și date privind repartiția terenurilor pe categorii de acoperire/utilizare, aferente anului 2017, la nivelul județului, furnizate de către Direcția pentru Agricultură Sălaj.

Pentru fiecare tip de categorie de acoperire/utilizare a terenului este prezentată suprafața exprimată în termeni absoluți (ha) și ponderea categoriilor de acoperire a terenurilor ca procent din suprafața totală.

Categorია de acoperire/utilizare	Suprafața	
	ha	%
Terenuri agricole, din care	239909	62,08
Teren arabil	121836	31,53
Pășuni	72737	18,82
Fânețe	37429	9,68
Vii și pepiniere viticole	2430	0,63
Livezi și pepiniere pomicele	5477	1,42
Păduri și altă vegetație forestieră, din care:	108507	28,08
Păduri	94749	24,52
Ape și bălți	5047	1,31
Construcții	9313	2,41
Căi de comunicații și căi ferate	5703	1,47
Terenuri degradate și neproductive	17959	4,65
TOTAL	386438	100%

Tab.IV.1.1.1. Repartiția terenurilor pe categorii de acoperire/utilizare, în anul 2017

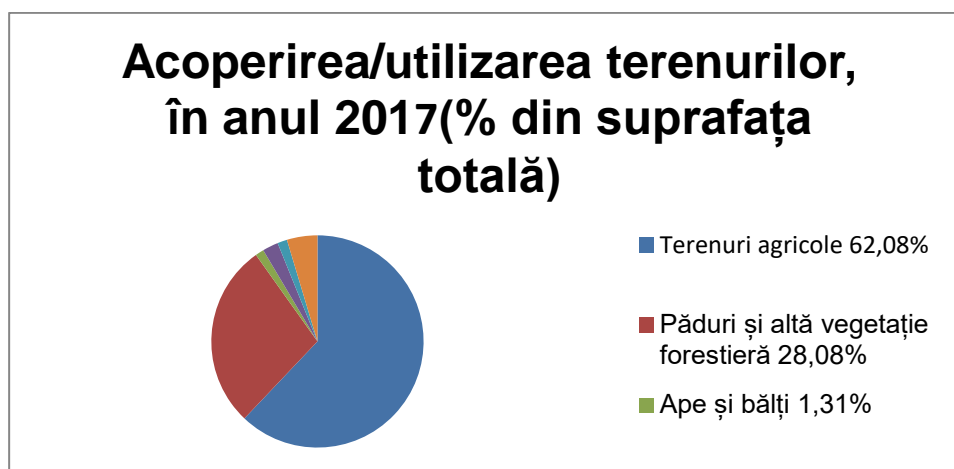

Fig.IV.1.1.1. Acoperirea/utilizarea terenurilor, în anul 2017, % din suprafața totală

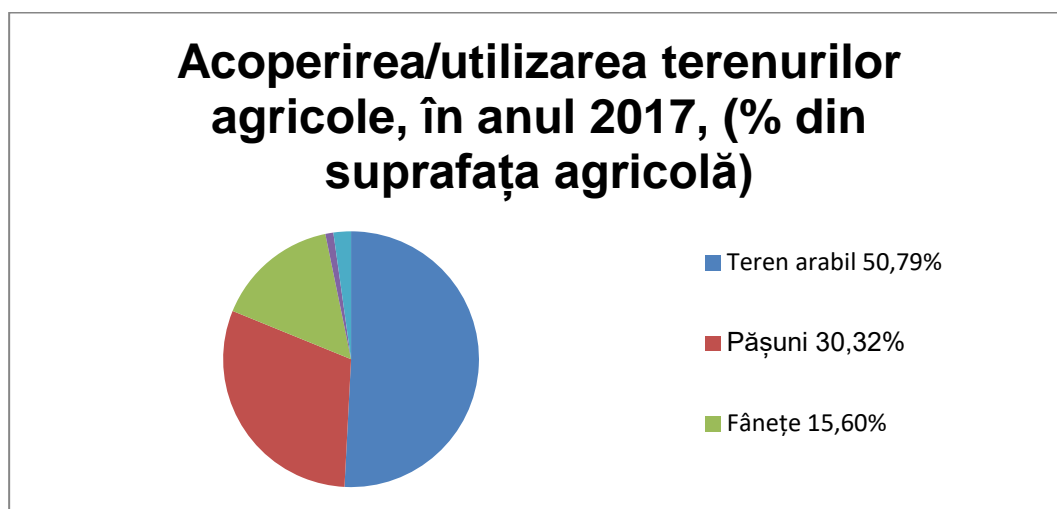

Fig.IV.1.1.2. Acoperirea/utilizarea terenurilor agricole, în anul 2017, % din suprafața agricolă

IV.1.2. Tendințe privind schimbarea destinației utilizării terenurilor

Potrivit datelor și informațiilor colectate de pe site-ul INS (Baza de date TEMPO-Online, domeniul Agricultură, matricea - AGR101A – Suprafața fondului funciar după modul de folosință) pentru anii 2013 și 2014 și a celor furnizate de Direcția pentru Agricultură Sălaj pentru perioada 2015-2017 sunt prezentate mai jos schimbările înregistrate în acoperirea/utilizarea terenurilor pentru o perioadă de cinci ani la nivel județean. Datele prezentate pentru fiecare tip de categorie de acoperire/utilizare a terenului sunt exprimate în termeni absoluți (ha), precum și ca valoare procentuală din anul inițial 2013 față de care se calculează tendința. Se constată o tendință de creștere în suprafața a terenului agricol pe seama scăderii suprafeței neagricole și în mod special a celei afectate de ape și bălți precum și a terenurilor degradate și neproductive. De asemenea se constată o tendință de creștere semnificativă a suprafețelor acoperite de livezi și pepiniere pomicole, de fânețe și de teren arabil precum și o creștere semnificativă a suprafețelor afectate de păduri și altă vegetație forestieră și construcții.

Categororia de acoperire/utilizare	Suprafața (ha)					Schimbări în acoperirea/utilizarea terenurilor, 2013-2017 - (ha)	Schimbări în acoperirea/utilizarea terenurilor (% din anul 2013)
	2013	2014	2015	2016	2017		
TOTAL	386438	386438	386438	386438	386438		
Terenuri agricole	238913	238950	241112	240371	239909	+996	0,42%
Teren arabil	120428	120559	119972	121662	121836	+1408	1,17%
Pășuni	74521	74340	76519	73751	72737	-1784	2,39%
Fânețe	36604	36659	36838	37262	37429	+825	2,25%
Vii și pepiniere viticole	2533	2529	2485	2382	2430	-103	4,07%
Livezi și pepiniere pomicole	4827	4863	5298	5314	5477	+650	13,47%
Terenuri neagricole total	147525	147488	145326	146067	146529	-996	0,68%

Păduri și altă vegetație forestieră, din care:	106987	106336	105408	107915	108507	+1520	1,43%
Păduri	94700	94718	94742	94742	94749	+49	0,05%
Ape și bălți	5822	5797	5701	5017	5047	-775	13,31%
Construcții	9224	9293	9266	9333	9313	+89	0,96%
Căi de comunicații și căi ferate	6993	7018	6868	6102	5703	-1290	18,48%
Terenuri degradate și nereproductive	18499	19044	18083	17700	17959	-540	2,92%

Tab.IV.1.2.1. Suprafața fondului finciar după modul de folosință pentru perioada 2013- 2017

IV.2. Impactul schimbării utilizării terenurilor asupra mediului

IV.2.1. Impactul schimbării utilizării terenurilor asupra terenurilor agricole

Schimbarea utilizării terenurilor poate determina fragmentarea habitatelor și implicit poate afecta distribuția speciilor care ocupă un anumit areal. Conversia terenurilor în scopul extinderii urbane, a dezvoltării infrastructurii de transport, a dezvoltării industriale, agricole și turistice, reprezintă cauza principală a fragmentării habitatelor naturale și seminaturale.

În prezent se consideră că aproximativ 6,5% din suprafața țării este destinată construcției de locuințe.

IV.2.2. Impactul schimbării utilizării terenurilor asupra habitatelor

Sub aspectul biodiversității indicatorul este relevant deoarece indică schimbările în suprafețele arealelor naturale și semi-naturale pentru orice tip de ecosistem. Dacă suprafața arealului scade într-un mod semnificativ, aceasta va avea o influență negativă asupra tipurilor de habitate și a speciilor dependente de aceste tipuri de habitate.

Modul de utilizare a terenurilor s-a schimbat substanțial în ultimul secol, determinând astfel creșterea gradului de fragmentare a peisajelor naturale și seminaturale aceasta reprezentând principala cauză a pierderii de biodiversitate și ducerea la degradarea și distrugerea habitatelor și implicit la declinul populațiilor naturale. Fragmentarea habitatelor este procesul prin care o suprafață mare și continuă a unui habitat este divizată în două sau mai multe fragmente. Principala cauză a fragmentării arealelor naturale și seminaturale este reprezentată de *conversia terenurilor* în scopul extinderii urbane, dezvoltării industriale, dezvoltării infrastructurii de transport, agricole sau turistice. Dacă în trecut principala amenințare o reprezenta conversia diferitelor tipuri de habitate în terenuri agricole pentru monoculturi, inclusiv prin distrugerea unor importante suprafețe de zone umede și în prezent, conversia habitatelor naturale se menține ca o amenințare directă.

O altă cauză a fragmentării este generată de către procesul de extindere și dezvoltare a așezărilor umane. Fragmentarea habitatelor apare și atunci când există aglomerări mari de locuințe, dar și în cazul celor izolate, datorită construcției suplimentare de căi de acces și utilități. Construirea haotică, fără respectarea unei strategii de urbanism coerentă și consecventă conduce la utilizarea nejudicioasă a zonelor destinate pentru construcții și extinderea acestora în detrimentul celor naturale.

Dezvoltarea urbană necontrolată, periurbanizarea și transferul de populație din mediul rural, însoțite de distrugerea ecosistemelor din zonele urbane (diminuarea spațiilor verzi, construcții pe spațiile verzi, tăierea arborilor, distrugerea cuiburilor etc.) și

de măsuri insuficiente pentru colectarea și tratarea corespunzătoare a deșeurilor și a apelor uzate au efecte negative considerabile, atât asupra biodiversității, cât și asupra calității vieții.

Prin Convenția asupra Biodiversității (CBD) ratificată la 21 decembrie 1993, s-au pus bazele rețelei ecologice – Natura 2000 – care se opune tendinței actuale de fragmentare a habitatelor naturale și are ca fundament faptul real că dezvoltarea sistemelor socio-economice se poate face numai pe baza sistemelor ecologice naturale și semi-naturale.

Pe plan național au fost adoptate: **Codul silvic** (Legea nr. 46/2008), **Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2013 – 2020**, respectiv **Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României, Orizonturi 2013-2020-2030**, a cărui element definitoriu este racordarea deplină a României la o nouă filosofie a dezvoltării, proprie Uniunii Europene și larg împărtășită pe plan mondial – cea a dezvoltării durabile.

În România, soluția pentru remedierea efectelor produse de către fragmentarea arealelor naturale și semi-naturale, implicit a stării pădurilor, este punerea în aplicare a Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României, adoptată de Guvernul României la propunerea comunității academice, care prevede „creșterea suprafeței pădurilor cu cel puțin 200 000 ha prin împădurirea în principal de terenuri degradate și abandonate, până în anul 2013”, urmând ca procentul de împădurire să ajungă în anul 2030 la 34% din suprafața țării, cu perspectiva să evolueze spre procentul optim de 45. Același obiectiv este prevăzut și în Codul silvic adoptat în anul 2008, prin care este lansat Programul național de împădurire, conceput ca un mijloc eficient și indispensabil pentru reconstrucția ecologică a țării, inclusiv pentru dezvoltarea durabilă a spațiului rural. Pentru îndeplinirea acestui Program s-a prevăzut „împădurirea unor terenuri cu altă destinație decât cea silvică în suprafață de două milioane hectare, până în anul 2035”, ceea ce înseamnă că urmează să se împădurească anual câte 75-80 mii hectare.

Este în afara oricărei îndoieli faptul că România nu va putea depăși starea de subîmpădurire, fără absorbția unor importante fonduri de la Uniunea Europeană și împrumuturi nerambursabile de la alte organisme internaționale, cu atât mai mult cu cât împădurirea României se poate dovedi un factor important pentru atenuarea consecințelor provocate de schimbările climatice globale

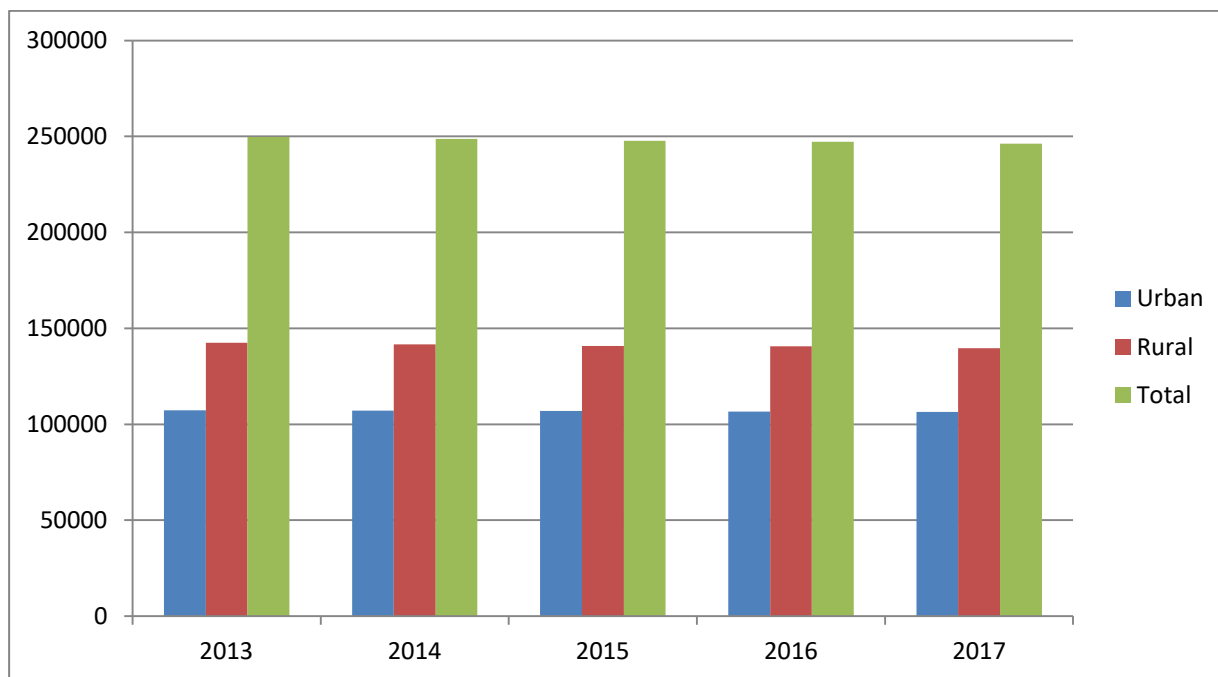
IV.3. Factorii determinanți ai schimbării utilizării terenurilor

IV.3.1. Modificarea densității populației

Populația după domiciliu la data de 1 iulie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate (CI, BI), așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului.

Potrivit informațiilor actualizate de Institutul Național de Statistică (domeniul Populație și structura demografică, matricea - POP108B), la nivelul județului Sălaj populația din mediul urban și rural în ultimii cinci ani este prezentată în tabelul de mai jos:

	2013	2014	2015	2016	2017
Urban	107266	107148	106972	106562	106492
Rural	142508	141646	140810	140581	139672
Total	249774	248794	247782	247143	246164

Tab.IV.3.1.1. Populația din mediul urban și rural, în perioada 2013-2017**Fig.IV.3.1.1.** Evoluția populației din mediul urban și rural, în perioada 2013-2017

Rata medie anuală de scădere a populației județului în termeni procentuali, față de anul 2013 ales ca an de referință este de 1,45%.

IV.3.2. Expansiunea urbană

Transportul consumă aproximativ o treime din energia utilizată în țările membre UE și generează mai mult de o cincime din emisiile de gaze cu efect de seră. Transportul reprezintă principalul factor de poluare a aerului și poluare fonică a mediului urban. De asemenea, transportul are un impact major atât asupra peisajului cât și asupra mediului natural de viață, deoarece împarte zonele naturale în suprafețe mici, cu consecințe grave pentru habitate.

Obiectivul cheie pentru toate politicile de dezvoltare este realizarea unui echilibru durabil în utilizarea terenurilor concurente prin optimizarea infrastructurii existente de transport înainte de construirea uneia noi și reducerea la minim a terenului ocupat pe unitatea de transport. Unele state membre UE au elaborat politici de amenajare a teritoriului care limitează dezvoltarea de infrastructuri de transport suplimentare, în anumite zone.

Impactul potențial asupra mediului al infrastructurii de transport depinde foarte mult de tipul de teren afectat precum și de împrejurimile sale. Factori importanți care trebuie luați în considerare sunt caracteristicile infrastructurii, care determină impactul vizual asupra peisajului și măsura în care infrastructura constituie o barieră care împiedică circulația animalelor sau a oamenilor. Terenul ocupat din ariile naturale precum și cel fragmentat de infrastructuri liniare (drumuri, căi ferate, canale) diminuează biodiversitatea. Terenul ocupat din agricultură sau silvicultură poate avea efecte dăunătoare asupra mediului, precum și impact socio-economic.

Eficiența de utilizare a terenului (raportul dintre utilizarea terenurilor și capacitatea de transport a infrastructurii) variază în funcție de tipul de infrastructură; căile ferate au nevoie de cel mai puțin teren pe unitatea de transport. Transportul urban (locuri de parcare, drumuri, stații de benzină, etc.) ocupă suprafețe de teren din ce în ce mai mari.

Construirea de noi drumuri în zonele urbane, în multe cazuri, nu reduce congestia, deoarece spațiul rutier suplimentar este rapid ocupat de noul trafic. Acest lucru nu încurajează nici transportul public, necesar pentru a reduce congestia în traficul urban. S-a observat că suprafața folosită pentru zonele rezidențiale a crescut mai mult decât suprafața folosită pentru transport, marcând tendința spre orașe mai dispersate.

La nivelul județului Sălaj raportul dintre lungimea rețelei de drumuri urbane și zona rezidențială este prezentat în tabelul de mai jos și a rămas aproape constant în jurul valorii de 0,19 în perioada 2013-2017.

	2013	2014	2015	2016	2017
Construcții (ha)	9224	9293	9266	9333	9313
Drumuri publice (km)	1781	1791	1791	1791	1791
Raport	0,19	0,19	0,19	0,19	0,19

Tab.IV.3.2.1. Raportul dintre lungimea rețelei de drumuri urbane și zona rezidențială

Informații privind lungimea drumurilor publice și a căilor ferate în exploatare, definite ca linii deschise transportului feroviar de mărfuri și pasageri, exprimate în kilometri, în județul Sălaj în perioada 2013-2017 sunt furnizate de Direcția Județeană de Statistică, baza de date TEMPO online (domeniul Transporturi, matricea - TRN139A și TRN143A) și sunt redate în tabelul de mai jos:

	2013	2014	2015	2016	2017
Drumuri publice (km)	1781	1791	1791	1791	1791
Căi ferate (km)	183	183	183	183	183
Total	1964	1974	1974	1974	1974

Tab.IV.3.2.2. Lungimea drumurilor publice și a căilor ferate în exploatare

La nivel județean, în perioada 2013 – 2017, evoluția transportului rutier a avut o ușoară creștere față de anul de referință, rata medie anuală de creștere în termeni procentuali, față de anul 2013 este de 0,56%. Transportul feroviar a rămas neschimbat în perioada analizată.

IV.4. Prognoze și acțiuni întreprinse privind utilizarea terenurilor

În cadrul acțiunii de aplicare a Planului de Amenajare a Teritoriului Național au fost aprobate prin lege, până în luna septembrie a nului 2008, cinci secțiuni: rețele de transport, apă, arii protejate, rețeaua de localități, zone de risc natural, zone turistice.

În România, clarificarea regimului juridic al proprietății asupra terenurilor – fie intravilane, fie extravilane – printr-un sistem cadastral adecvat, reprezintă obiectul principal al dezvoltării teritoriale sănătoase și precede stabilirea regimului tehnic și economic prin documentații de urbanism.

Până în prezent au fost adoptate mai multe programe și strategii cu relevanță pentru activitatea de combatere a secetei, degradării terenurilor și deșertificării, dintre care cele mai importante sunt:

- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă;
- Programul Național pentru Protecția Mediului;

- Strategia Națională de Management a Riscului Producției de Inundații;
- Programul Național de Reabilitare a Pășunilor;
- Strategia de Dezvoltare a Silviculturii; Programul Național de Dezvoltare Rurală;
- Planul Național de Dezvoltare. Strategia și
- Planul Național în domeniul Schimbărilor Climatice